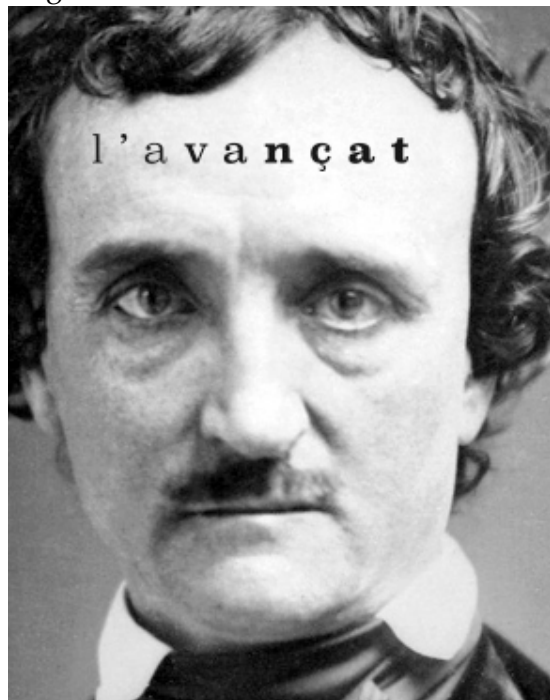

Edgar Allan Poe

19 gener 2021

Edgar Allan Poe (Boston, 1809 – Baltimore, 1849).

«Erudit i genial? Sí. Violent i neuròtic? Va ser enterrat sota una làpida sense epitafi que el reconegués, demèrit que no va ser reparat fins al cap de trenta anys llarguíssims... Si una vida es pot resumir, podem dir que Poe es va passar els dies «Haunted by ill angels only» —com lamenta al poema *Dream-Land*—: va patir la calamitat de l'alcohol, va cremar els ponts de l'amistat i va sentir el repudi literari en primera persona. A la nova nació americana va ser llegit, morbosament, però no pas celebrat. En aquell país encara per fer s'hi semblava una literatura de grans espais, altes esperances o colossals qüestions metafísiques. Poe oferia espais closos i asfixiants, paisatges marcits i una obsessió —al segle XIX la paraula era «monomania»— pel que sigui que s'esdevé sota terra. No és casual que Poe fos més ben acollit entre els decadents i tronats europeus; això vol dir Charles Baudelaire —que el va **Save**; primerament— i els po 3 simbolistes que hi van anar al darrere. Però, a la llarga, Poe va deixar empremta en el comú de les lletres i no tan sols a Europa.» (Fragment del pròleg de Víctor Garcia Tur a *Contes*

fosc.)

Ara l'editorial Comanegra en publica un recull contes, *Contes fosc*, seleccionats i prologats per Víctor Garcia Tur i traduïts per Jordi Cussà i Anna Camps, i tenim la sort de poder avançar-vos-en un just el dia que faria anys, el 19 de gener.

El cor delator

És veritat! He estat i soc una persona molt, molt nerviosa, però per què dieu que soc boig? La malaltia m'ha aguditzat els sentits, no me'ls ha pas destrossat, ni disminuït. Per damunt de tot, se'm va afinar el sentit de l'oïda. Ho sentia tot del cel i de la terra. Sentia moltes coses de l'infern. Com pot ser, per tant, que sigui boig? Escolteu-me! I observeu el seny i la serenitat amb què us puc explicar tota la història.

És impossible precisar com la idea se'm va ficar al cap, però un cop se'm va haver ocorregut, m'obsessionava dia i nit. No hi havia cap motiu. No hi havia passió. Estimava aquell ancià. No m'havia enganyat mai. No m'havia insultat mai. El seu or no m'inspirava cap delit. Crec que era el seu ull! Sí, era això. Tenia un ull de voltor: un ull blau pàl·lid, amb un tel al damunt. Sempre que em mirava, se'm gelava la sang, i així, gradualment, molt gradualment, vaig prendre la decisió d'arrabassar-li la vida, a aquell ancià; per alliberar-me així del seu ull per sempre més.

Ara bé, aquesta és la qüestió: vosaltres creieu que soc boig. Els folls no saben res. Però m'hauríeu d'haver vist. Hauríeu d'haver vist amb quanta saviesa vaig procedir, amb quina cautela, amb quanta previsió i com fingia quan anava a treballar! No havia estat mai tan amable amb el vell com durant tota la setmana abans de matar-lo. I cada nit, al voltant de la mitjanit, girava el pany de la seva porta i l'obria... ai, amb tanta delicadesa! I llavors, quan l'obertura era suficient per passar-hi el cap, hi entrava una llanterna sorda, ben tancada, ben tancada, perquè no se n'escapés gens de llum, i esmunyia el cap endins. Ah, hauríeu esclafit a riure si haguéssiu vist amb quina astúcia introduïa el cap a l'habitació! El movia a poc a poc, molt, molt a poc a poc, per no destorbar el son del vell. Trigava una hora a passar tot el cap per l'obertura i poder veure'l ajagut sobre el llit. Ah! Hauria estat tan intel·ligent com això, un boig? I llavors, quan havia ficat tot el cap

dins la cambra, destapava la llàntia cautelosament, ai, amb tanta cautela, tanta, perquè les frontisses espetegaven... La destapava just el mínim per tal que un sol raig prim de llum caigués sobre l'ull de voltor. I vaig fer això set nits molt llargues, sempre pels volts de la mitjanit, i sempre vaig trobar l'ull tancat, i per tant resultava impossible fer la feina, perquè no era pas l'ancià qui em vexava, sinó el seu ull feréstec. Cada matí, quan trencava l'alba, entrava enèrgicament a la cambra i li parlava amb ànims, dient-li pel nom en to cordial, i li preguntava com havia passat la nit. Així que ja podeu comprendre que sens dubte hauria d'haver estat un vell molt savi, per sospitar que durant la nit, al pic de les dotze, l'espiava mentre dormia. La vuitena nit vaig prendre més precaucions que de costum en obrir la porta. La minutera d'un rellotge es mou més de pressa del que ho feia la meva mà. Fins a aquella nit, mai no havia percebut l'abast dels meus poders, de la meva sagacitat. Ben just si podia reprimir els meus sentiments de triomf. Pensar que em trobava justament allà, obrint la porta de mica en mica, i que ell ni tan sols hauria pogut somiar els meus actes o pensaments secrets... Vaig esclafir una rialleta sonora entre dents per aquella idea, i potser em va sentir, ja que tot d'una es va regirar al llit, com si s'hagués sobresaltat. Potser ara pensareu que em vaig fer enrere, però no. La seva habitació era negra com el carbó enmig d'aquella obscuritat impenetrable (atès que els porticons estaven tancats del tot, per por dels lladres), i per això sabia que el vell no podia veure que la porta era entreoberta, i vaig continuar empenyent-la amb gest ferm, ferm.

Ja tenia el cap a dins, i estava a punt d'obrir la llàntia, quan amb el polze vaig tocar la balda de llautó, i el vell va fer un bot sobre el llit, cridant:

—Qui hi ha aquí?

Em vaig quedar immòbil i no vaig dir res. Em vaig passar una hora sense moure un múscul, i mentrestant no vaig sentir que es tornés a estirar. Encara estava assegut al llit, escoltant; tal com havia fet jo, nit rere nit, escoltant els rellotges de la mort de la paret.

Al final vaig sentir un gemec lleu, i vaig saber que era el gemec d'un terror mortal. No era una queixa de dolor ni de pena (ah, no!), era la remor greu i sufocada que emergeix del fons de l'ànima quan la por l'aclapara. El coneixia bé, aquell so. Moltes nits, al punt de la mitjanit, quan tothom dormia, havia sorgit del meu pit, aprofundint amb el seu eco espantós els terrors que m'assetjaven. Sabia què sentia el vell i em feia llàstima, tot i que el meu cor reia en to sarcàstic. Sabia que estava estirat però despert des del primer sorollet, quan s'havia tombat al llit. Els seus temors havien augmentat des d'aleshores. S'havia esforçat per creure que eren imaginacions sense fonament, però no ho havia aconseguit. S'havia dit: «Només és el vent a la xemeneia... només és un ratolí creuant el terra», o bé: «No és més que un grill que ha carrisquejat un cop». Sí, havia intentat consolar-se amb aquestes suposicions, però s'havia adonat que tot era inútil. *Tot era en va*, perquè la mort, en acostar-s'hi, havia projectat la seva ombra negra damunt seu, i havia embolcallat la víctima. Era la influència lúgubre de l'ombra que no percebia el que havia provocat que sentís (tot i que no veia ni oïa res), que *sentís* la presència del meu cap dins el dormitori.

Quan ja m'havia esperat molta estona, amb molta paciència, sense sentir que s'estirés, vaig decidir obrir la llàntia una mica... una escletxa molt, molt petita. Així que la vaig obrir (no us podeu imaginar amb quin sigil), fins que al final un raig tènue, com el fil de l'aranya, va sortir per l'escletxa i va anar a parar sobre l'ull del voltor.

Era obert, obert de bat a bat, i em vaig enfurismar mentre l'observava. El veia amb una claredat perfecta: tot sencer d'un blau mat, amb un vel fastigós al damunt que m'esglaiava fins al moll de l'os, però no vaig poder veure res més ni de la cara ni de la resta del vell, ja que per instint havia dirigit el raig precisament sobre aquell lloc maleït.

¿I no us he dit que això que erròniament interpreteu com a demència és una hipersensibilitat dels sentits? Doncs us dic que aleshores em va arribar a l'orella una remor greu, apagada, ràpida, com la que fa un rellotge embolicat en cotó. Aquell so també el coneixia molt bé. Era el batec del cor de l'ancià. Em va exacerbar la ràbia, com el repic d'un tambor estimula el coratge del soldat.

Però fins i tot aleshores em vaig contenir i vaig romandre immòbil. Ben just si respirava. Sostenia la llàntia sense moure-la. M'esforçava tant com podia per mantenir el raig de llum sobre l'ull entelat. Mentrestant, el batec infernal del cor va augmentar. Cada vegada sonava més i més de pressa, i més i més fort. El terror del

vell devia ser extrem! Sonava més fort, dic, cada vegada més fort! Recordeu bé que us he dit que soc de tarannà nerviós: ho soc. I ara, en plena nit, enmig del silenci esgarrifós d'aquella casa vella, un soroll tan extravagant com aquell em va alterar amb un terror incontrolable.

Amb tot, em vaig contenir i vaig romandre immòbil uns quants minuts més. Però el batec era més fort, cada cop més fort! Em pensava que li explotaria el cor. I llavors em va tenallar una ansietat nova: algun veí sentiria aquell retronys! Al vell li havia arribat l'hora! Amb un crit estrident, vaig obrir la llàntia i vaig saltar dins l'habitació. Va xisclar una vegada, una i prou. Al cap d'un instant, el vaig empènyer a terra i vaig arrossegar aquell llit pesant per tirar-l'hi al damunt. Llavors vaig somriure ben content en veure que, fins al moment, tot rutllava bé. Però, durant molts minuts, el cor del vell va seguir bategant amb un so somort. Això, tanmateix, no m'impacientava, perquè a través de la paret no se sentiria. Al final va cessar. El vell havia mort. Vaig apartar el llit i vaig examinar el cos. Sí, estava mort i ben mort. Vaig posar-li una mà sobre el cor i l'hi vaig deixar una bona estona. No hi havia pols. Estava completament mort. El seu ull ja no em turmentaria més.

Si encara creieu que soc boig, ja no ho pensareu quan us descrigui les sàvies precaucions que vaig prendre per a l'ocultament del cadàver. La nit s'aprimava i vaig treballar amb diligència, si bé en silenci. Primer de tot, vaig desmembrar el cadàver. Li vaig tallar el cap i els braços i les cames.

Vaig treure tres planxes del terra de fusta de la cambra, i ho vaig dipositar tot entre els suports. Després vaig tornar a posar les planxes amb tanta intel·ligència, tanta astúcia, que cap ull humà (ni tan sols el seu) no hi hauria notat res de fora de lloc. No s'havia de fregar res, ni una taca de cap mena enlloc; de sang tampoc. Havia estat molt curós. Una banyera s'ho havia empassat tot, ha, ha!

Quan vaig haver enllestit aquestes tasques eren les quatre: fosc encara com a mitjanit. Quan la campana repicava l'hora, vaig sentir un truc a la porta del carrer. Vaig baixar a obrir amb despreocupació: què havia de témer, ara? Van entrar tres homes que es van presentar, amb una delicadesa absoluta, com a agents de policia. Aquella nit, un veí havia sentit un xiscler que li havia fet tenir sospites d'un acte criminal; havia traslladat la informació a la comissaria de policia i a ells tres (els agents) els havien assignat la inspecció d'aquella casa.

Vaig somriure: què havia de témer? Vaig donar la benvinguda als cavallers. El crit, vaig aclarir, havia estat meu, durant un malson. El vell, vaig comentar, havia anat al camp. Vaig acompanyar els visitants per tota la casa. Els vaig convidar a escorcollar-la, a escorcollar-la a fons. Al final, els vaig conduir fins a la cambra de l'ancià. Els vaig mostrar els seus tresors, segurs, intactes. En ple entusiasme de confiança, vaig portar cadires a l'habitació, i els vaig convidar a reposar dels seus fatics, mentre jo, pel meu compte, per l'audàcia folla del meu triomf perfecte, vaig situar el meu seient just damunt del lloc on reposava el cos de la víctima.

Els agents van quedar satisfets. El meu comportament els havia convençut. Jo em sentia especialment tranquil. Es van quedar asseguts, i mentre jo responia alegrement, ells xerraven d'assumptes rutinaris. Però, al cap de poc, em vaig adonar que empal·lidia i que desitjava que se n'anessin. Tenia mal de cap i m'imaginava un dring a l'oïda, però ells continuaven xerrant allà i asseguts. El brunzit es va perfilar: continuava i era més precís. Parlava amb més llibertat per treure'm aquella sensació de sobre, però prosseguia i guanyava definició... fins que, finalment, vaig descobrir que el sorollet no era *només* a les meves oïdes.

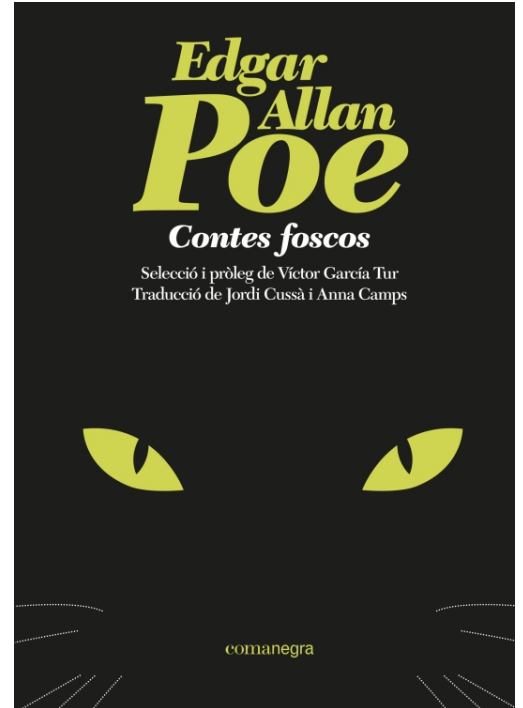
És clar que havia empal·lidit de mala manera! Però parlava més de pressa i amb veu més forta. El so, malgrat tot, augmentava... I què hi podia fer jo? Era una remor greu, somorta, ràpida... *molt semblant a la que fa un relloige embolicat en cotó*. Vaig boquejar per agafar aire, i a pesar de tot els agents encara no l'havien sentit. Jo parlava més de pressa i amb més vehemència, però el so augmentava de manera constant. Em vaig aixecar i vaig començar a discursar sobre trivialitats, en to agut i gesticulant enèrgicament, però aquell soroll creixia constant. Per què no se n'anaven? Em passejava endavant i enrere amb gambades feixugues, com si els comentaris dels tres homes m'haguessin enfurismat... I el soroll augmentava constant. Ai, Déu! Què podia fer, jo? Escumejava, delirava, renegava! Vaig girar la cadira on seia, i va fregar sobre les planxes de fusta, però el soroll sorgia de pertot i creixia contínuament. Més fort, més fort, més fort! I aquells homes encara xerrotejaven en to amistós, somrient. Era possible que no ho sentissin? Déu totpoderós! No, no: ho sentien! Sospitaven! Ho sabien! Es burlaven del meu horror! Això vaig pensar, i encara ho penso. Però

qualsevol cosa era preferible a aquella agonia! Qualsevol cosa seria més suportable que aquella mofa! No podia resistir més aquells somriures hipòcrites! Tenia la impressió que, si no xisclava, moriria! I ara... altre cop! Escolteu! Més fort! Més fort! Més fort! *Més fort!*

—Prou, miserables! —vaig bramar—. No fingiu més! Admeto els fets! Arranqueu les fustes! Aquí, aquí...! És el batec del seu cor repugnant!

Traducció de Jordi Cussà i Anna Camps

Avançament editorial per gentilesa de Comanegra

Categoria : L'avançat

Etiquetes : Anna Camps, Edgar Allan Poe, Jordi Cussà, Víctor Garcia Tur

Bloc a WordPress.com.